

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในครัวเรือน กลุ่มแม่ค้าหาบเร่แผงลอย : ความสัมพันธ์ทางบุคลิกภาพ 3 แบบ (เขตนิกมอุตสาหกรรมเครือสหพัฒน์ศรีราชา ตำบลหนองขาม อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี) (An Analysis of Roles and Gender Relationships in Family of 3 Characteristics Types : A Case Study of Cheap Jack Group in Saha Group Industrial Park's Sriracha Nongkam Sriracha Chonburi)
ชื่อผู้เขียน	นางสาวทิพอาภา วรสุข (Miss Thiparpa Worasuk)
ระดับปริญญา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา/คณะ/มหาวิทยาลัย	สาขาวิชาสตรีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.ชัยวัฒน์ บุญนาค
ปีการศึกษา	2550

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง "ศึกษาวิเคราะห์บทบาทและความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในครัวเรือน กลุ่มแม่ค้าหาบเร่แผงลอย" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของผู้หญิงในฐานะที่เป็นผู้หารายได้ ดูแลครอบครัวพร้อมกับการรับบทบาทภรรยาและแม่ การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเก็บข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ร่วมกับกลุ่มผู้ร่วมวิจัยซึ่งแบ่งออกตามความสัมพันธ์ทางลักษณะของบุคลิกภาพ (Characteristics) 3 แบบของหญิงชายในครัวเรือนที่สามารถพบเห็นได้ทั่วไปในสังคมไทย ประกอบด้วย ชายขี้เหล้ากับหญิงปากปลาร้า ชายแมงดากับหญิงยอมจำนน และความสัมพันธ์แบบหัวทาบเมียคอน (แบบอุดมคติ) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และการเล่าเรื่อง (Narrative) ของผู้หญิงทั้งสามแบบตามมุมมองและประสบการณ์ชีวิต เป็นวิธีการนำเสนอข้อมูลและวิเคราะห์ปัจจัยหรือองค์ประกอบของกระบวนการหล่อหลอมทางบุคลิกภาพ กระบวนการสร้างตัวตนของหญิงชายในสังคม การปะทะสังสรรค์ในความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายบนความสัมพันธ์ที่มีเงื่อนไขต่อสิ่งที่ดำรงอยู่ได้อย่างสร้างสรรค์ อันนำมาสู่ความสำเร็จในความเท่าเทียมกันระหว่างหญิงชายในครัวเรือนและสังคม

ซึ่งผลของการวิจัยมีดังนี้

1. ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในครัวเรือน 3 แบบของแม่ค้าหาบเร่แผงลอย ในแบบที่ 1 และ 2 ผู้หญิงที่ต้องลุกขึ้นมาเป็นผู้นำของครอบครัว เมื่อผู้ชายไม่มีความรับผิดชอบและต้องมีวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่องด้วยความจำเป็นทางเศรษฐกิจและการอยู่รอดของครอบครัว ความรับผิดชอบที่มีบางอย่างก็มากเกินไป แต่พวกเขาก็จำยอมต่อบทบาทเหล่านั้น และผู้หญิงบุคลิกภาพในแบบที่ 3 ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างหญิงชายในครัวเรือนที่เท่าเทียมกัน เป็นความแตกต่างที่เกิดจากกระบวนการหล่อหลอมทางครอบครัวและสังคมที่มีลักษณะที่เกื้อกูลกัน ทำให้มีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพ ค่านิยม และเจตคติของหญิงชายทุกคนที่เกิดจากการเรียนรู้ตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

2. ทำให้ทราบถึงความซับซ้อนของวิถีชีวิตของหญิงชายในสังคม ทั้งทางด้านอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดและภาวะภายในจิตใจต่อการกระทำ พฤติกรรมและการแสดงออกของลักษณะทางบุคลิกภาพของความสัมพันธ์ของหญิงและชายทั้งสามรูปแบบ อันมีรากฐานมาจากภูมิหลังของครอบครัวเป็นสำคัญ ปรากฏการณ์การผลิตซ้ำของค่านิยมความเชื่อระบบชายเป็นใหญ่ได้ถูกทำให้กลายเป็นวัฒนธรรมและการยอมรับที่ทำให้ผู้หญิงต้องตกอยู่ในสภาวะจำยอม เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายบนความสัมพันธ์ที่มีเงื่อนไขที่ดำรงอยู่ในลักษณะทำลายและยอมจำนน โดยมีผู้หญิงเป็นฝ่ายถูกกระทำ และถึงแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร แต่เจตคติความเชื่อในความด้อยกว่าของผู้หญิงนี้ก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง

3. กระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจให้กับตนเองหรือกระบวนการสูญเสียพลังอำนาจในตนเองของแม่ค้าหาบเร่แผงลอย มาจากจุดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในชีวิต (Turning Points for Life) ต่อบทบาทและความสัมพันธ์ที่เกิดการปะทะสังสรรค์ระหว่างกัน แม้ว่าผู้หญิงจะสามารถปลดแอกจากการอยู่ใต้อาณัติบงการของสามี มีความแข็งแกร่งทางด้านเศรษฐกิจในฐานะเป็นผู้นำของครอบครัว แต่ในความเป็นจริงก็ไม่ได้หมายความว่าผู้หญิงมีอำนาจต่อรองเรื่องต่างๆ ในครัวเรือนเหนือชายได้เสมอไป หากเธอเองเป็นผู้จำยอมในความเหนือกว่าของชายเช่นเดิม

เพื่อความเสมอภาคระหว่างหญิงชายที่ควรเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมในสังคม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่า สิ่งเหล่านี้ควรมีการปรับเปลี่ยนอย่างเป็นระบบและมีแบบแผน โดยความร่วมมือจะต้องเกิดขึ้นทั้งหญิงและชายและทุกองค์กรในสังคม พร้อมกับการสร้างค่านิยมแบบใหม่ขึ้นมาและสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว เยียวยาและพัฒนาผู้หญิงให้เข้าใจถึงศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับหญิงชายถึงความเท่าเทียมระหว่างกันในฐานะมนุษย์ที่ควรให้ความเคารพ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีความรับผิดชอบร่วมกันต่อครอบครัว